

Nyelvismeret, nyelvtanulási motiváció és harmadik nyelv

A nyelvi és motivációs felmérés néhány tanulása a BGF turizmus–vendéglátás szakos első évfolyamos hallgatók leggyengébb csoportjában

Elméleti háttér, problémafelvetés, célok, hipotézis(ek)

A BGF KVIK turizmus-vendéglátás (TV) szakos hallgatói körében évek óta végeznek hosszmetzeti szaknyelvi mérést, melynek célja a hallgatók szaknyelvi tudásának leírása, ezen belül annak a „legalacsonyabb nyelvi szintnek a meghatározása, amely a képzés kezdetekor szükséges ahhoz, hogy a hallgató a képzés végére elérhesse tanulmányi célját” (Lukácsi 2016). A tanulmányi cél a B2 szintű szakmai nyelvvizsga megszerzése. Az elmúlt három félév nyelvi mérés elméleti háttérét és eredményeit Lukácsi részletesen a fenti tanulmányában ismerteti.

A 2015/16-os tanév első félévi mérés eredménye azt mutatta, hogy az első évfolyamos TV szakos csoportom nyelvismerete a 286 fős mintából a legalacsonyabb, tehát kicsi az esélye annak, hogy tanulmányaik végére meg fognak felelni a kimeneti követelményeknek. Emellett a teljes minta motivációs felmérésének eredménye szerint a motiváció egyes aspektusai összefüggésben vannak az eredményekkel, például a „nyelvismeret pozitív összefüggést mutat a motivált tanulási viselkedéssel” (Lukácsi 2015).

A csoport azonban az alacsony nyelvi szintje ellenére órai munka alapján jól motiváltak tűnt, nyelvi szintjük és motivált tanulási viselkedésük nem mutatott pozitív összefüggést. Hogy ezt a hipotézist bizonyítsam, újabb kérdőívet állítottam össze számukra, melynek eredményét összevetettem a teljes mintából leszűrt, csak erre a csoportra vonatkozó nyelvi és motivációs szint értékeivel.

A kérdéseim a következők voltak:

1. A legalacsonyabb nyelvi szinten lévő csoportban is pozitív összefüggés van-e a nyelvismeret és a motivált tanulási viselkedés között?

2. Milyen tényezőkkel magyarázható ezen csoport hallgatóinak motivált tanulási viselkedése?

Az elméleti háttér Dörnyei (2005) munkájára alapoztam, mely szerint a motivált tanulást leginkább a nyelvtanulási élmények, valamint az ideális és a szükséges nyelvi én határozzák meg.

Módszertan

A résztvevők BGF turizmus-vendéglátás szakos első éves hallgatók, N=17.

A kutatásban használt motivációs kérdőív a Török és Csizér (2007) kérdőívének adaptált változata; 63 állítást tartalmazott 11 féle motivációs tényezőről. Az állításokkal való egyetértés mértékét ötfokozatú skálán kellett jelölni.

A második, saját kérdőív három kérdést tartalmazott: hány éve tanulja az angol nyelvet, milyen más nyelvből szerzett nyelvvizsgával rendelkezik, illetve terveit szerint a kötelezőnél tovább akarja-e tanulni az angol nyelvet.

Az elemzéshez teljes első évfolyam eredményeiből leszűrt adatokat használtam, mely a tanulók képességszintjét valamint a motivációs kérdőívre adott válaszaikat egymással összevethető skálákra helyezte. Ezekhez adtam hozzá újabb változóként a saját kérdőívre adott válaszokat.

Először az egyes nyelvi készségek (Listening, Use of English, Reading) eredményeit korreláltam a motivációs tényezőkkel a teljes csoportra nézve, majd leszűrtem azokra, akik a második kérdőívre adott válaszok alapján B2 vagy C1 szintű nyelvvizsgával rendelkeznek. A vizsgálatban különösen az első két készségre fókuszáltam, ugyanis ezekben tért el a legnagyobb mértékben a csoport képességszintje a teljes minta mediánjától.

Eredmények

Az eredmények azt mutatják, hogy a leggyengébb csoport nyelvi és motivációs szintje nem pozitív, hanem negatív korrelációt mutat, azaz minél gyengébb a tanuló nyelvileg, annál magasabb a motivációs szintje.

Ez különösen akkor figyelhető meg, ha a csoportot a második kérdőív eredményei alapján leszűrjük azokra, akik más nyelvből nyelvvizsgával rendelkeznek. Ennek a 9 tanulóknak a fenti két készségen mért képességszintjét az egyes motivációs tényezőkkel korrelálva azt látjuk, hogy a 2x11 tényezőtől 17 negatív korrelációt mutat, tehát azok a legmotiváltabbak, akiknek a nyelvtanulással kapcsolatban vannak pozitív élményeik.

Következtetések

A fenti eredmények és Dörnyei (2005) alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az egyes nyelvtanulók között nagymértékű egyéni különbségek is lehetnek, tehát egy teljes mintára jellemző átlagos motivációs szint nem feltétlenül mutat hasonlóságot az egyes tanulók vagy az egyes alcsoportok egyéni mintázatával. Jelen esetben az látható, hogy a nyelvileg gyenge tanulók – különösen azok, akik az angolt harmadik nyelvként tanulják – jóval motiváltabbak az átlagnál.

Erre a jelenségre a magyarázat az lehet, hogy a harmadik nyelv elsajátítása többletet jelent (Jessner 1999), a hallgatók már rendelkeznek pozitív önképpel egy másik idegen nyelv elsajátításában: a másik idegen nyelv kapcsán szerzett tapasztalatuk motiválhatja őket, hogy az angol nyelv tanulása során is a jó nyelvi szintűekhez tartozzanak.

Irodalom

Dörnyei Zoltán (2005): *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah.

Jessner, U. (1999): *Metalinguistic awareness in multilinguals: Cognitive aspects of third language learning*. *Language awareness*, 8. 3–4. 201–209.

Lukácsi Zoltán (2015): *A 2015. szeptemberi nyelvi felmérés kiértékelése*. BGF belső munkaanyag.

Lukácsi Zoltán (2016): *Értékkeremtés a turizmus-vendéglátás szakos hallgatók szaknyelvi képzésében – avagy: hogyan mérjük az oktatás segítésére*. *NYELVVILÁG* (17). 5-18.

Török Dóra – Csizér Kata (2007): *Nyelvtanulási motiváció az angol szakos egyetemisták körében*. *Iskolakultúra* (11-12). 38-49.